

Justiitsministri ettekanne prokuratuuri üldkogul

4. aprill 2008 kell 10.40 – 11.10

Hotell Euroopa konverentsikeskus, Paadi 5, Tallinn

Head prokurörid ja külalised!

2007.a, mida ma siin lahkama hakkam, oli valimiste aasta. See, et ma ka tänavu teie ees kõnelen, räägib nii mõnegi anonüümse netikommentaatori arvates kindlasti prokuratuuri nõrgast tööst.

Tallinna linnateatris mängitakse alates 2006.a lõpust Luigi Pirandello näidendit „Nii see on (kui Teile see nii näib)“. Soovitan kõigil vaatama minna. Kas asjad on nii, nagu nad meile näivad või mitte, on täna aktuaalne küsimus.

Möödunud aastat võib prokuratuuri jaoks pidada kabinetist välja tuleku aastaks. Pean silmas, et just 2007. aastal nägime meedias enneolematul hulgal intervjuusid prokuröridega ning harva ilmus tõsisem krimiartikkel ilma prokuröri kommentaarita. Prokuröri asjalikud põhjendused ja kommentaarid juhtumile aitavad tõsta menetluse usaldusväärsust, võrreldes sellega, kui neid jagaks uurija üksi. Prokurör on kriminaalmenetluse juht ja ta peab oskama suhelda avalikkusega. Aga ta peab ka oskama hinnata, kuidas tema juriidilisi sõnaseadmisi tajutakse inforuumis, kus käib võitlus inimeste tähelepanu eest. Professionaalsed pressiesindajad oleksid siin kindlasti abiks, kuid ainult abiks – nad ei saa prokuröre avalikus suhtluses asendada. Lubatagu siinkohal üks soovitus. Mitte igäüks, kes nimetab enda ajakirjanikuks, ei esinda ajakirjandust. Meediatööstuses tuleb osata eristada meelelahutusäri ja ajakirjandust. Ei mina ega teie ole kohustatud oma põhitöö arvelt kaasa aitama meelelahutusäri kasumi teenimisele. Meil on kohustus anda oma töö ja tegevuse kohta teavet avalikkusele, mille vahendajaks on need meediaväljaanded, kes tegelevad ajakirjandusliku tegevusega. Me ei anna ju tööalaseid intervjuusid Tivoli Tuuri karussellivahtidele.

Sellega seondub kohe ka teine asi. Nimelt leppisime eelmisel aastal oma regulaarsel kohtumisel siseministriga kokku, et andmeid kuritegevuse kohta ehk kriminaalstatistikat avaldab vaid Justiitsministeerium. Sellest ei ole mitte alati kinni peetud ning oleme endiselt olnud tunnistajaks juhtumitele, kus üks ametkond ütleb, et tapmiste ja mõrvade arv kasvab, teine aga nendib, et tapmiste ja mõrvade arv väheneb. Paljuski on arvude erinevus tingitud erinevatest tehnilistest nüanssidest ja kuritegude registreerimise põhimõtetest, aga me ei tohi eksitada avalikkust ja selle kaudu teha ennast naeruväärseks.

Kindlasti olete kuulnud 19. sajandi Inglismaa poliitiku Benjamin Disraeli kuulsat lauset statistika aadressil, et on suured valed, väikesed valed ja statistika. Loodame siiski, et kriminaalstatistikas see päris nii ei ole, aga kuritegude registreerimise puhul, mis teie jaoks tähendab sündmuste lisamist registrisse või kontrolli seal juba olemasolevate sündmuste üle, tuleb alati kaaluda, kas registreeritavad sündmused kajastavad objektiivset pilti menetlusest ja selle tagajärgedest kannatanu jaoks. Ja kokkuvõttes tegelikku olukorda kuritegevuse tasemest teie piirkonnas või Eestis.

Näiteks võtame kuritegude arvu kasvu Pärnumaal ja Tartumaal võrreldes 2006. aastaga. Pärnumaal oleks registreeritud kuritegude arv langenud, kui avastatud arvevabriku puhul ei oleks iga enam kui sadat võltsitud arvet kelmusena registrisse kantud kui eraldi kuritegu, eriti arvestades seda, et kannatanu oli iga juhtumi puhul üks – Eesti riik. Tartumaa juhtum oli küll veidi keerulisem, kuid sealgi kanti dokumendi, pitsati või plangi võltsimisena registrisse

eraldi sisse iga arve. Prokuröri on õigus otsustada, kuidas tema menetluses olev kriminaalasi registris kajastub, kuid seejuures tuleb siiski jääda mõistlikkuse piiresse.

Või siis teine näide, milleks põikan aprillisündmuste juurde. Tahan väga taaskord tunnustada kõiki tublisid prokuröre, aga ka uurijaid, kes aprillisündmuste ajal tohutu töö ära tegid, säästmata selleks ka oma vaba aega ja nädalavahetusi. Teame, et siis registreeriti enamik kuritegudest kui avaliku korra rasked rikkumised, samas kuulsime meedias läbi prokuratuuri pressiteadete sellest, et isikuid saadeti kohtusse süüdistatuna hoopis süütegude toimepanemises massilise korratuse ajal – on selge, et sündmuste kvalifikatsioonid menetluse käigus muutuvad, kuid prokuröridel on kohustus tagada nende muutuste kajastumine menetlusregistris. Kahjuks jäi see paljude asjade puhul tegemata.

Ja veel üks näide, sedapuhku avalikus kohas vägivallaga toime pandud kuritegudest. Sõltuvalt avaliku koha määratlusest saab neid sündmusi kvalifitseerida kas kergema võimaliku karistusega kehalise väärkohtlemise juhtumiteks või raskema võimaliku karistusega avaliku korra rasketeks rikkumisteks. Täna selgub registrist, et Lõuna piirkonnas on avaliku korra raskeid rikkumisi palju vähem kui mujal Eestis. Kas seda ka tegelikkuses?

Miks ma sellest nii põhjalikult räägin? Aga seepärast, et kui registriandmed ei vasta tõele, siis saame väärpildi tegelikust olukorrast ja planeerime ka ressursse valesti. Teisest küljest näitavad need numbrid teie enda töö tulemuslikkust. Loodan kuritegude kvalifitseerimise ühtlustumisele ja teie väga hoolikale suhtumisele registri täitmisel ja sealsete andmete õigsuse kontrollimisel.

Eemaldume nüüd natuke numbrite tehnilisest poolest ja vaatame, mis on ära tehtud prioriteetsete kuritegude lahendamisel.

Nii nagu eelmisel aastal, tuleb ka täna öelda, et 2005. aastal Laulasmaal paika pandud prioriteetid kuritegevuse vastases võitluses on jäänud endiseks.

Esiteks alaealistega seotud kuritegudest.

2007. aastal registreeriti 81 alaealiste huvide ja õiguste vastast kuritegu, mis on 45% võrra vähem kui üle-eelmisel aastal. Poole kõigist nimetatud kuritegudest moodustasid alaealise kuritegelikule käitumisele mõjutamisega seotud kuriteod, 44% lapsporno valmistamise ja levitamise seotud kuriteod ning 6% prostitutsioonile kallutamise või sellele kaasaaitamisega seotud kuriteod. Viimasel juhul on 6% taga küll õnneks vaid üksikud juhtumid – kokku registreeriti prostitutsioonile kallutamise seotud kuritegusid 5.

Alaealiste vastu toime pandud seksuaalse enesemääramise vastaseid kuritegusid registreeriti 108, võrreldes üle-eelmise aastaga vähenes nende registreerimiste arv 44%.

Kui heita pilk kuriteo ohvriks langenud isikutele, siis näeme, et 2007. aastal registreeritud kuritegudes oli 7%-l juhtudest kannatanuks alaealine. Kui 14-17 aastased alaealised sattusid enim varguste ohvriks, siis alla 14 aastased olid kehalise väärkohtlemise ohvrid. Kuigi sellised numbrid tekitavad kurvastust, teeb heameelt see, et võrreldes 2006. aastaga on vähenenud pea poole võrra alaealiste vastu toime pandud röövimiste arv ning pea kolmandiku võrra väljapressimiste arv.

Tõenäoliselt peab prokuratuur aga olema aina enam valmis menetlema kuritegusid, kus nii kannatanuks kui kahtlustatavaks on alaealised – seda seetõttu, et eelduslikult jõuab nii täiskasvanute kui noorte teadvusesse üha enam arusaam, et teisele isikule füüsilise valu tekitamine on kuritegu, millest saab ja tuleb politseile teada anda. Kui see tegu aga pannakse toime avalikus kohas, teiste ees, nagu tänasel päeval meie koolides tihti juhtub, on tegu veelgi kõrgema karistumääraga teoga.

Kui iga 14-s kannatanu oli alaealine, siis iga 8-s kahtlustatav oli samuti alaealine. 2007. aastal selgitati välja 2114 kuritegudes kahtlustatavat alaealist, mis moodustas 13% kõigist kuritegudes kahtlustatavatest isikutest. Need alaealised panid toime 2867 kuritegu, millest 7% (212) olid esimese astme kuriteod.

Võrreldes 2006. aastaga oli 2007. aastal kuritegudes kahtlustatavate alaealiste arvus suurt muutust ei toimunud, küll aga vähenes alaealiste poolt toime pandud kuritegude arv 13%.

Pooled alaealiste poolt toime pandud kuriteod olid suunatud vara vastu, avaliku rahu vastu suunatud kuritegusid oli viiendik, isikuvastaseid kuritegusid 13% ning avaliku usalduse vastaseid kuritegusid 9%. Viimaste puhul oli valdaval enamikul juhtudel tegu tähtsa isikliku dokumendi kuritarvitamisega ehk siis püüdsid noored võõraid dokumente kasutades saada sisse üritustele ja ööklubidesse, kuhu minekuks neil oma ea tõttu õigust ei olnud. Võib ju eeldada, et märkimisväärne osa nendest kuritegudest oli pandud toime puhtast rumalusest – seega on nii riiklikel institutsioonidel kui ka kohalikel omavalitsusel võimalik mõndagi preventiivset ette võtta, et ühelt poolt säästa noori menetlusest kui teiselt poolt säästa menetlusressurssi olulisemate kuritegudega võitlemiseks.

2007. aastal selgitati välja ka 8 alaealist tapjat ning vägistajat, alaealiste poolt toime pandud röövimiste arv oli 150.

2007. aastal võtsid nii Justiitsministeerium kui ka prokuratuur tugeva tähelepanu alla alaealiste kuritegude menetluspikkuse ehk nüüdseks juba teada-tuntud standardi, mille kohaselt ei peaks alaealiste jaoks kohtueelne kriminaalmenetlus kestma üldjuhul üle 4 kuu.

Kui 2006. aastal kestis kriminaalmenetlus alaealiste jaoks keskmiselt 5,6 kuud, siis 2007. aasta keskmine näitaja jõudiski juba 4 kuu peale – täpsemalt 3,8 kuu peale. Samas ringkonnaprokuratuurid erinesid siin teineteisest – lühimad menetlused olid alaealiste jaoks Lääne ringkonnaprokuratuuris (2,2 kuud), pikimad aga Põhja ringkonnaprokuratuuris (5 kuud). Loodan, et käesoleva aasta jooksul need näitajad ühtlustuvad ning prokurörid teevad omalt poolt jätkuvalt kõik, et kriminaalmenetlus tekitaks alaealises respekti nii õiguskorra kui ka menetlevate asutuste vastu.

Justiitsministeerium jällegi püüab kaasa aidata sellele, et ka kohus pööraks alaealiste asjade kiirele menetlusele tähelepanu – nimelt näitab 2007. aasta II poolaasta statistika, et suuresti tänu kiirmenetlustele üle Eesti ning kokkuleppemenetlustele Lõuna piirkonnas on keskmine kohtumenetluse pikkus täiskasvanute jaoks lühem kui alaealiste jaoks. Kõige pikemalt menetleti alaealiste asju Viru ja Harju maakohus, kus keskmiseks menetluse pikkuseks oli enam kui kolm ja pool kuud. Kohtute keskmine oli 2 aastat ja üheksa kuud.

Lisaks püüame juba lähimas tulevikus pakkuda prokuröridele võimalust jälgida alaealiste menetluspikkusi läbi menetlusregistri infol põhineva operatiivaruandluse. Selle jaoks on aga

jällegi väga oluline, nagu ütlesin enne ja olen toonitanud teie ees ka varasematel aastatel, registri andmete korralik täitmine ja politsei poolt sisestatud andmete kontroll.

Peatun nüüd mõnel organiseeritud kuritegevuse aspektil.

2007. aastal rakendati esmakordselt organiseeritud kuritegevusega võitlemisel kriminaaltulu laiendatud konfiskeerimise menetlust. Loomulikult on veel vara öelda, kui hästi uus regulatsioon tegelikkuses toimima hakkab, kuna regulatsiooni lõplik edukus sõltub olulisel määral meie tulevases kohtupraktikast, aga mul on hea meel tõdeda, et prokurörid on seda juba kasutanud.

2007. aastal nägime suurte kogustega seotud narkokuritegude arvu märkimisväärset ehk peaaegu 50 protsendilist kasvu, ühelt poolt viitab see nii narkoturu ja -transiidi kasvule, teiselt poolt aga kindlasti ka menetlusasutuste võimekuse paranemisele.

2007. aastal saime läbi meedia mitmelgi korral kuulda noortest Eestist pärit narkokulleritest, kes nüüd ootavad või juba kannavad oma karistust teiste riikide vanglates. Ka Eesti statistika näitab, et valdava osa narkokuritegudest panevad toime 18-29 aastased noored. Väikese koguse narkootilise aine vahendamisega vahele jäänud isikutest suur osa olid aga veelgi nooremad, nimelt 67% neist olid 14-24 aastased. See tähendab, et narkokuritegevuse vastane võitlus ning mõjusate karistusmeetmete kujundamine peab jääma meie õiguskaitsele prioriteediks ka järgnevatel aastatel.

Mis puutub võitlusesse organiseeritud kuritegevusega, siis kui 2006. aastal registreeriti kuritegeliku ühenduse ja selle organiseerimise paragrahvide alusel 3 kuritegu ning varasematel aastatel mitte ühtegi, siis 2007. aastal registreeriti neid juba kokku seitse. Tänu Lõuna ringkonnaprokuratuuri prokurör Aro Siinmaale jõuti ka esimeste tulemusteni, nimelt mõisteti Tartu maakohtus kuritegeliku ühenduse tunnustel ühes kohtuasjas süüdi 6 ning teises 7 isikut, kusjuures üldmenetluses on praegu süüdistatavana kohtu all toodud gruppide ühe liider, kellele pannakse süüks kuritegeliku ühenduse organiseerimist.

Ka inimkaubandusega ja rahapesuga seotud kuritegude menetlemises on toimunud edasiminekuid. Näiteks registreeriti 2007. aastal võrreldes üle-eelmise aastaga tunduvalt enam rahapesu juhtumeid. Ka oli 2007. aastal jõustunud süüdimõistvaid kohtuotsuseid rohkem kui varasematel aastatel kokku.

Kui 2004. aastal loodi eriasjade prokuröride ametikoht prokuratuuris, siis võttis mitu aastat, et need prokurörid leiaksid oma koha prokuratuuri struktuuris ning hakkaksid tegelema asjadega, millega nad peaksid tegelema. Esimest korda võin aga nüüd öelda, et eriasjade prokurörid on oma koha meie õigussüsteemis leidnud. Nimelt saatsid eriasjade prokurörid aasta jooksul kohtusse 199 isikut seotuna 415 kuriteoga, millest enamik olid esimese astme kuriteod. Palju saadeti kohtusse narkokuritegusid, ametialaseid kuritegusid, vanglas toime pandud kuritegusid ning majanduskuritegusid. 74st 2007. aastal kohtusse saadetud Laulasmaa prioriteetidega seotud nn organiseeritud kuritegevuse kriminaalasjast saatis 18 ehk iga neljanda kohtusse eriasjade prokurör.

Mul on hea meel selle üle, et prokurörid on omaks võtnud kiirmenetluse. Kiirmenetlused moodustavad juba 7% menetlustest, võrdlusena 2006. aastal oli see 2%. Kiirmenetluse keskmisest aktiivsemad kasutajad töötavad Viru ja Lääne prokuratuuris, kus kiirmenetluse osakaal menetlusotsustest on 8,5%.

Igal juhul on ressursside kasutamise mõttes kiirmenetlus ennast juba ära tasunud. Kahjuks moodustavad kümnendiku menetletavatest asjadest korduvad joobes juhtimised, mille registreerimiste arvu kasv on järjepidev olnud juba neli aastat. Täna on selge, et hirm võimaliku kriminaalkaristuse ees ei ole täitnud oma eesmärki. Kõikide roolijoodikute läbivedamine kriminaalmenetlusest ei oma soovitud mõju ning on koormaks nii politseile, prokuratuurile kui ka kohtutele. Õnneks suudetakse piisavalt edukalt joobes juhtidega tegelemiseks kasutada kiirmenetlust, nimelt moodustavad korduvad joobes juhtimised 65% kõikidest kiirmenetluses kohtusse saadetud kuritegudest.

Vaikselt on hakatud praktikas rakendama ka lepitusmenetlust. Lepitusmenetluste teel lõpetati menetlus 2007. aastal 22 isiku ning 31 nende poolt toime pandud kuriteo suhtes. Lepitusmenetluste kasutajate seas on esirinnas Lõuna ja Lääne Ringkonnaprokuratuurid ning praegu näib, et sellest on üpriski loomulikult saamas menetlus, mille abil lahendada nii juhuslikult tekkinud vägivallani viinud tülisid kui ka perevägivalla juhtumeid. Siiski, alati pole ka leppimisest kasu – täna on juba ühe lepitusmenetluse puhul menetlus uuendatud ja isik ka kohtusse saadetud, kuna ta ei täitnud endale võetud kohustusi.

Aktiivseimad lepitusmenetluse praktiseerijad olid Evelin Merilaine Lõuna Ringkonnaprokuratuurist ning Agnes Ollema ja Tiina Viru Lääne Ringkonnaprokuratuurist.

Samas selgusid eelmisel aastal tõsised probleemid mahukate võistlevate kriminaalmenetluste läbiviimisel – pikk ajakulu kohtueelses ja eriti kohtumenetluses, menetluse võistlevuse puudujäägid ja muud küsimused. Selle probleemidekompleksi lahendamisele aitab kaasa ka katkematuse eelnõu, mis on Riigikogus, kuid juba täna võiksid prokurörid koos kohtunikega mõelda, kuidas planeerida võistleva protsessi istung nii, et lahendini jõutaks mõistliku aja jooksul.

Nagu te kõik teate, on 1. jaanuarist 2008 Justiitsministeeriumi valitsemisalas Eesti Kohtuekspertiisi Instituut. Head prokurörid, kaasaegne kriminaalmenetlus peab üha rohkem tuginema just nimelt mitteisikulistele tõenditele, mille parim näide on kõikvõimalikud kohtuarstlikud, DNA-, sõrmejälje-, aine-, materjali-, ballistolised ja muud ekspertiisid. Teie ülesanne siin on kasutada julgelt ära uue ekspertiisiasutuse võimalusi.

Nii avalikkust kui ka teid endid huvitab see, kui võrd tulemuslik on kriminaalmenetlus. 2007. aastal vähenes kuritegevus võrreldes 2006. aastaga 3% võrra – 50 375 registreeritud kuriteoni. Me teame, et kinnipeetavate arv langes 2007. aasta lõpuks viimase 16 aasta kõige madalamale tasemele, 3467-ni (tipp oli aastal 2000, mil meil oli 4803 vangi).

Veel aasta või paar tagasi raporteerisid teie kolleegid politseist tulemusi kuritegude avastamise kohta, mis põhinesid kuritegude arvul, milles oli kahtlustatav isik üle kuulatud. Justiitsministeerium kasutab alates käesolevast aastast kohtueelse menetluse tulemuslikkuse jaoks *lahendatud kuritegude* mõistet – need kuriteod hõlmavad endas perioodi jooksul kohtusse saadetud ja otstarbekusest lõpetatud kuritegusid. Kuritegude lahendamise määr saadakse omakorda, kui arvutatakse perioodi jooksul lahendatud kuritegude osakaal perioodi jooksul registreeritud kuritegudest. Üldistatult tähendab lahendamise määr seda, milline on tõenäosus, et registreeritud kuritegu saab lahenduse. Niipea, kui tehniliselt võimalik, hakkame kohtusse saatmise asemel tulemuslikkust arvestama kohtulahendini jõudmise järgi.

Nii 2006. kui ka 2007. aastal oli kuritegude lahendamise määr Eestis 47%, samas kõikide lõplike menetlusotsuste ja registreeritud kuritegude arv oli enam-vähem võrdne. See tähendab, et enam kui poolte kuritegude menetlus lõpetati, kuna selgus menetlust välistav asjaolu või ei suudetud tuvastata kuritegu toime pannud isikut. Kas 47% on hea või halb tulemus? Kindlasti on see tulemus, mida me praegu saame veel endale lubada – näiteks lahendatakse Saksamaal sarnaselt Eestile umbes pooled registreeritud kuriteod, samas Rootsis jõuab lahendini vaid keskmiselt iga kolmas või neljas registreeritud kuritegu.

Ringkonnaprokuratuuride lõikes oli kuritegude lahendamise määr kõrgeim Viru ringkonnaprokuratuuris –60%. Natuke madalam oli see Lõuna ja Lääne ringkonnaprokuratuurides – vastavalt 56 ja 55% – ning 37 protsendiga madalaim Põhja ringkonnaprokuratuuris, kus kuritegude struktuur erineb eelkõige kõrge varavastaste kuritegude taseme tõttu tunduvalt muust Eestist.

Vaadakem nüüd erisusi maakondade lõikes.

Näeme, et teistest kõrgema lahendamismääraga paistavad silma Valgamaa, Võrumaa ning Läänemaa, kus kuritegude lahendamise määr ulatub 65%-st kuni 70%-ni. Tumedamad kohad on ühelt poolt suurte linnadega maakonnad Harjumaa, Ida-Virumaa ja Tartumaa ning teiselt poolt saared, mille kuritegevust ilmselt mõjutavad väljastpoolt maakonda saarele tulnud ajutised elanikud ja turistid. Kuritegude lahendamise tase jäi seal 37% ja 52% vahele.

Kui ma enne mainisin, et kuritegude lahendamise määr kõikide kuritegude peale kokku oli 47%, siis alla selle jäi vaid varavastaste kuritegude lahendamine, mille lahendamise protsent oli 29.

Kõige kõrgem oli lahendamise määr ametialastes kuritegudes (86%), liikluskuritegudes (85%) ja majanduskuritegudes (71%). Nende kuritegude kõrge lahendamise määra taga on selle kuriteo omapärad, kus kahtlustatav on reeglina kohe teada, ent näiteks ametialaste kuritegude puhul on seda mõjutanud ka kuritegude arvu muutus seoses karistusseadustiku muudatustega. 2007. aastal registreeriti ametialaseid kuritegusid võrreldes eelmise aastaga ligi kaks korda vähem, samas said 2007. aastal lõpliku menetlusotsuse hulk varem registreeritud kuritegusid. Muide, kui me vaatame lisaks vanadele ka uute ametialaste kuritegude (näiteks omastamine ametiisiku poolt) lahendamise protsenti, siis lahendamise määr tuleb madalam - 79%.

Isikuvastaste kuritegude lahendamise määr oli samuti üle keskmise ehk 59%.

Me kõik teame, et kuritegude lahendamine sõltub eelkõige ressurssidest. Siinkohal saame tulla tagasi küsimuse juurde, kas üldine keskmine 47% on palju või vähe.

Ministeerium on vastutav prokuratuuri rahastamise eest. Aastatel 2004-2008 on prokuratuuri eelarve kasvanud iga aastaga 16-23%. 2008. aasta eelarve oli veidi enam kui 2 korda suurem kui 2004. aasta oma, protsentuaalseks kasvuks teeb see 106%. Kui 2004. aastal oli eelarve umbes 83,5 miljonit krooni, siis 2008. aastal 172 ja pool miljonit krooni.

Prokuratuuri eelarve kasv on olnud kiirem kui riigis tervikuna. Võrreldes 2004. aastaga oli kogu riigieelarve kasv 96%. Toon siia kõrvale ehk ka paar elulähedast võrdlust. Näiteks kasvas I ja II astme kohtute eelarve sel perioodil 66%, Riigikohtu eelarve 79% ning politseiameti eelarve 62%.

Seega on prokuratuuri arendamine ning ressurssidega kindlustamine olnud prioriteet nii ministeeriumi kui ka Riigikogu jaoks, kes on eelarved vastu võtnud.

Niisiis, kas 47 on palju või vähe? Kas te teadsite, et number 47 on teaduses kasutusel hõbeda aatominumbrina? See näitab, kui palju prootoneid leidub aatomituumas. Hõbe on väärtuslikum kui pronks, aga vähemväärtuslikum kui kuld. Aga kulla aatominumbr on 79, seega on, mille poole pürgida...